

Társadalomtudományi alapozó: Bölcsesség, boldogság, életértelem

(ELTE Jog- és Társadalomelméleti Tanszék)

(ősi félév)

Az oktató

Dr. NAGYPÁL Szabolcs egyetemi adjunktus

A tudományterületi megjelölés

Filozófia

Az időpont

Hetente két óra, két külön 20–20 fős csoportnak meghirdetve (csütörtök 12–14 és 14–16).

Az előzetes ismeretek

A középiskolai tanulmányokon alapuló átlagos történelmi, irodalmi, eszme- és kultúratörténeti, esetleg bölcséleti, hit- és erkölcsstani ismeretek, valamint a szellemtudományok tanulmányozásának alapvető tapasztalatai.

A tantárgy leírása

A tantárgy a későbbi társadalomelméleti, államelméleti és jogbölcséleti vizsgáldásoknak a bölcsellettörténeti és társadalomtudományi megalapozására szolgál. A tárgy a bölcsellettörténet néhány nagy gondolkodójának szövegeivel foglalkozik, az ott elolvasott gondolatoknak az elmélyítését végzi az eredeti szövegek önálló tanulmányozásával és párbeszéd megvitatásával.

A tantárgy célja

Általános cél az értelmiségivé váláshoz szükséges, az értelmiségi élet alapjául szolgáló tudásanyag közvetítése, a bölcsellettörténetben meghatározó szerepet játszó néhány gondolkodó életművének és eszméinek alaposabb elemzése által. További cél a társadalomtudományokban használatos bölcséleti fogalmak, máig meghatározó elméletek, módszerek és eljárások alapelemeinek megismertetése. A tantárgy egymással szembenálló nézetek megértését, földolgozását és az érvelési készség fejlesztését, a tudományos gondolkodás és párbeszéd sajátosságainak megismerését és begyakorlását is szolgálja. Hozzájárul ahhoz, hogy a hallgatók értékelő viszonyt alakíthassanak ki a bölcséleti nézetekkel kapcsolatban, és fölismerjék ezek társadalmi, közéleti és jogi jelentését és jelentőségét. Az óra ezenfölül a résztvevőket segíti abban is, hogy alkalmasak legyenek viszályok több szempontú értelmezésére és szelíd kezelésére.

A számonkérés jellege

A hallgatók minden órára alaposan fölkészülnek a megadott szövegből, azt elhozzák magukkal, és tevékenyen részt vesznek a fölülte kibontakozó párbeszédben (20%); a félév végén pedig a zárhelyi írásbeli dolgozat esszéjellegetű, és a szövegek alapos ismeretére támaszkodva a szerzők kérdésfölvetésének rendszerezésére, személyes továbbgondolására, és értékelésére hív föl (80%).

Földolgozandó szövegek és tematika

1. KUNG-CE (KONFÚCIUSZ), *Beszélgetések és mondások* (ford. TŐKEI Ferenc). Szukits Kiadó, Szeged, 1995.; KUNG-CE (KONFÚCIUSZ), *A nagy tanítás, A közép mozdulatlansága*. In MENG-CE (MENCIUSZ), *Meng-ce: Konfúciusz nagy követője* (ford. TŐKEI Ferenc). Szukits Kiadó, Szeged, 1997. (110 válogatott mondás)
2. PLATÓN, *Timaios* (ford. KÖVENDI Dénes). In *Platón összes művei III*. Európa Kiadó, Budapest, 1984.; 324–331., 403–409. PLATÓN, *VII. levél* (ford. FARAGÓ László). In *Platón összes művei III*. Európa Kiadó, Budapest, 1984. 1048–1051., 1067–1071.
3. EPIKUROSZ, *Levél Menoikészhez: Az életkérdések és a bölcs. A legfőbb nézetek: Az alapelvek*. In DIOGENÉSZ LAERTIOSZ, *A bölcséletben jeleskedők élete és nézetei II*. (ford. ROKAY Zoltán). Jel Kiadó, Budapest, 2005. 333–345.
4. SENECA, Lucius Annæus, *Vigasztalások* (ford. RÉVAY József). Európa Kiadó, Budapest, 1980.; SENECA, Lucius Annæus, *Erkölcsei levelek* (ford. KURCZ Ágnes). Európa Kiadó, Budapest, 1980. (100 válogatott mondás)
5. EPIKTÉTOSZ, *Kézikönyvecske: A sztoikus bölcs breviáriuma* (ford. SÁROSI Gyula). Európa Kiadó, Budapest, 1978. (53 mondás)
6. MARCUS AURELIUS, *Elmélkedések* (ford. HUSZTI József). Kossuth Kiadó, Budapest, 2000. (120 válogatott mondás)
7. PASCAL Blaise, *Gondolatok* (ford. PÓDÖR László). Gondolat Kiadó, Budapest, 2000. (150 válogatott mondás)
8. SCHOPENHAUER Arthur, *Aforizmák az életbölcsetséghez*. In SCHOPENHAUER Arthur, *Parerga és Paralipomena II*. (ford. KELEN Ferenc). Panthenon Irodalmi Intézet, Budapest, 1925. (140 válogatott mondás)
9. KIERKEGAARD Søren Aabye, *Naplójegyzetek AA–DD* (ford. SOÓS Anita). Jelenkor Kiadó, Budapest, 2006.; *Vagy-vagy* (ford. DANI Tivadar). Osiris Kiadó, Budapest, 2005.; *Félelem és reszketés* (ford. RÁ CZ Péter). Európa Kiadó, Budapest, 1986. (160 válogatott mondás)
10. NIETZSCHE Friedrich, *A vidám tudomány* (ford. ROMHÁNYI Török Gábor). Holnap Kiadó, Budapest, 1997.; *Emberi, túlságosan is emberi: Könyv szabad szellemű embereknek* (ford. ROMHÁNYI Török Gábor). Szukits Kiadó, Budapest, 2000.; *Virradat: Gondolatok az erkölcsi előítéletekről* (ford. ROMHÁNYI Török Gábor). Holnap Kiadó, Budapest, 2000. (145 válogatott mondás)
11. JASPERS Karl, *Mi az ember? Filozófiai gondolkodás mindenkinek* (ford. KÖRÖS László). Katalizátor Könyvkiadó, Budapest, 2008.; JASPERS Karl, *A filozófiai hit* (ford. CSEJTEI Dezső – JUHÁSZ Anikó). Attraktor Kiadó, Máriabesnyő – Gödöllő, 2004.; JASPERS Karl, *Bevezetés a filozófiába* (ford. SZATHMÁRY Lajos), Európa Könyvkiadó, Budapest, 1987. (155 válogatott mondás)
12. FRANKL Viktor Emil, *Mégis mondj igent az életre! Egy pszichológus megéli a koncentrációs tábor* (ford. BRUCK Vera – GORZÓ Andrea). Jel Kiadó, Budapest, 2014.; *Az ember az értelemre irányuló kérdéssel szemben* (ford. MOLNÁR Mária – SCHAFFHAUSER Ferenc). Jel Kiadó, Budapest, 2005.; *Értelem és egzisztencia: Előadások és tanulmányok* (ford. CSIKI Huba – SÁRKÁNY Péter). Jel Kiadó, Budapest, 2006.; FRANKL Viktor Emil – LAPIDE Pinchas, *Istenkeresés és értelemkérdés* (ford. SZEMERE János). Jel Kiadó, Budapest, 2007. (135 válogatott mondás)